

«HATER»-EN JOMUGAN

Zientzia ikertzaileek eta dibulgatzaileek jazarpena jasaten dute sareetan

 JENDARTEA / Pablo Ramos Delgado

Haterrak, sare sozialetan errespetu faltan, irainen

eta mehatxuen bidez beste erabiltzaile batzuk iraintzen eta jazarpena dituzten pertsonak, oso ohikoak dira, eta ondorio beldurgarri garrantzitsuak dituzte gizartearen sektore guztietan. Txosten baten arabera, arazo horrek ikerketen aurrerapena eta berrikuntza mugatu litzake, kanal horietan eta hedabideetan maiz agertzen diren zientzialariek jasotzen duten presio oldarkorraren ondorioz.

“Nature” agerkari zientifikoak hedabideetan eta sare sozialetan covid-19ak eragindako pandemiari buruz informatzeko eta iritzia emateko parte hartu zuten hirurehun aditu baino gehiagori egindako inkesta batek ondorioztatu duenez, horien %60 inguruk jazarpen eta abusu motaren bat jasan zuten sare sozialetan, eta %15ek esan zuten heriotza mehatxuak egin zizkietela. Adituen aurkako jazarpen edo bullying horrek eragin geldiarazlea izan lezake komunikazio zientifikoan eta are ikerketak batzuetan, lan horrek ohartarazi duenez.

«Sareetan ohikoa da ados ez daudenen iruzkin iraingarriak jasotzea. Gauza bera gertatzen da egunkarietako artikuluetako iruzkinekin. Ez dago ondo, baina ohitu egiten zara. Baina pandemian zehar, batzuk harago joan dira eta, nire kasuan, gorroto kanpaina antolatu baten biktima izan naiz, batez ere jende askok sare sozial guztietan utzi dituen mehatxuen eta irainen biktima», azaldu du Salvador Macip i Maresmak, UOC Kataluniako

UOC Kataluniako Unibertsitate Irekiko adituek eta ikertzaileek ohartarazi dutenez, komunitate zientifikoaren eta haren iritzien aurkako jarrerak gero eta larderiatsuagoak dira sare sozialetan. Inkesta baten arabera, pandemiari buruzko iritzia emanez parte hartu duten adituen %60 inguruk abusu motaren bat jasan dute sare sozialetan, baita heriotza mehatxuak ere.

Unibertsitate Irekiko Osasun Zientzien Ikasketetako irakasle eta ikertzaile, Leicesterreko Unibertsitateko Mechanisms of Cancer and Ageing Lab-eko zuzendari ikertzaile eta dibulgatzaile zientifikoak.

Aditu horrek zenbait erabiltzailearen sarbidea blokeatu behar izan du denbora batez, helarazten zizkieten iruzkin desatsegin ugariak zirela eta, hala nola heriotza edo tortura mehatxuak, akusazio faltsuak edo ohorearen aurkako erasoak. «Herriar guztientzako ekarpenak egiten zituzten profesional askok ere oso garesti ordaindu dituzte beren ekarpen altruistak, herritarrek une historiko honen erronkarik garrantzitsuenari aurre egin diezaioten laguntzeko eginak», adierazi du Enric Soler psikologo eta UOCeko Psikologia eta Hezkuntza Zientzietako Ikasketetako irakasle laguntzaileak.

IRITZIAK BALDINTZATZEKO PRESIOAK

Argudioen eta iritzi zientifiko-en gainean presio egiteko prozesu honek ezberdin pentsatzen duten erabiltzaileen iritzia eta argudioak kikiltzea du helburu. Esate baterako, ingurumenari eta elikadurari buruzko gaiak edo genero indarkeriari buruzkoak zabalitzen dituzten adituek etengabe jasotzen dituzte irainak eta mehatxuak.

«Horrelako jazarpeni aurre egiten ohituta ez dauden langile akademiko eta zientifikoak, uzkuritu daitezke; are gehiago, beren iritziake autozentsuratu ere egin ditzakete», azaldu du Alexandre Lopez Borrull *fake news* edo albiste faltsuetan aditu eta UOCeko ikertzaileak, pandemiaren garaian agertu dituen iritziake direla-eta sare soziale-

tan nolabaiteko jazarpena jasan duenak.

Baina egoera hori, gaur egun askoz ere agerikoagoa den arren, sare sozialak jendarteratu aurretik ere bazegoen, antzeko gertakariak izaten baitziren. 2011. urtean, Ameriketako Estatu Batuetako Zientziaren Aurrerapenerako Elkarte ospetsua (AAAS), "Science" munduko aldizkari zientifiko garrantzitsuenetakoa argitaratzen duen erakundea, komunikatu batean «kementsu» agertu zen klima aldaketarekin lotutako ondorio zientifikoekin ados ez zeuden hainbaten erasoen aurka, iker-tzaileen osotasun pertsonala eta profesionala zalantzan jarri edo haien segurtasuna mehatxatzen zutelako.

«Sare sozialetako presio horrek ikertzaileen iritziak mugatu ditzake, oharkabea bada ere. Alabaina, ez dut uste ikerketa jakin baten norabidea baldintzatzeraino eragin dezakeenik. Bai, beharbada, publiko orokorrarekin komunikatzeko moduan edo inoiz gehiago ez egiteko erabakian», ohartarazi du Marta Aymerich UOCeko Plangintza Estrategikoko eta Ikerketako errektoreordeak.

Gogoratu beharra dago ikerketa zientifiko oro ziurgabetasunaren eremuan mugitzen dela eta, beraz, haren zeregin nagusia ahalik eta galdera egokien eta aproposenak egitea da, eta emaitzak ez dira beti egia iraunkorrak. Hau da, gaur egia denak bihar egia izateari utz diezaioke, beste ikerketa talde batzuek gainditu edo are ezeztatu dutelako.

«Kontua ez da zientzian sinestea, kontuan hartzea baizik. Ikerketa zientifikoak ez du sortzen itsu-itsuan jarraitu beharreko emaitzarik. Emaitza zientifikoek erabakiak hartzen

«Hater» edo gorrotatzaileek ikertzaile eta dibulgatzaile zientifikoak jazarpen dituzte zientzia komunikatzeagatik.
GAUR8 - FREEPIK

laguntzen dute, baina ez dute esaten zer egin behar den, erabakiak pertsonok hartzen ditugulako. Horregatik, ikerketa zientifikoak, edo horiek egin dituztenak, ezin dira izan erabaki txar batzuen errudun. Izan ere, oso zaila da erabakiak ziurgabetasun baldintzetan hartzea», azaldu du Aymerichek egoera jakin batzuetan neurriak eta estrategiak hartzeko erabakiaren inguruan. «Hori bai, zientzia ulertu eta kontuan hartzeak konplexutasunerako prestatzen gaituela uste dut», gehitu du.

Argudioen eta iritzi zientifikoaren gainean presio egiteko prozesu honek ezberdin pentsatzen duten erabiltzaileen iritziak eta argudioak kikiltzea du helburu

Zientzialariak funtsezko papera dute gaur egungo «fake news» direlakoei eta sare sozialetako desinformazioari egiazko argudioekin aurre egiteko

KOMUNITATE ZIENTIFIKOAREN ZEREGINA

Hala ere, presioak gorabehera, sare sozialen testuinguruan, informazio, iritzi eta are *fake news* direlakoan bonbardaketa dela-eta, argudio zientifikoak inoiz baino beharrezkoagoak dira. «Pandemiak ikusgarritasuna eman die adituei, orain arte diskrezioaz lan egiten baitzuten beren erakundeetako laborategietan. Zientzialari batek ez luke bere irudi publikoaren aldeko lanik egin behar; aditu baten irudirik onena bere aurkikuntzek biztanleen bizi kalitatea eta osasuna hobetze-

ko duten balioa eta erabilgarritasuna dira», argudiatu du Enric Solerrek.

Beraz, adituek sare soziale-tan eta hedabideetan izan behar duten zeregina desinformazioari aurre egiteko argudio zientifiko eta bermatuak azaltzea izan behar da. «Kanal mota horietan 'fake news' direlakoei aurre egiten lagunduko duen baliozko edukia egon behar da, eta zientzia zabaltzen duen informazio erabilgarri eta egiazkoa egotea oso garrantzitsua da», azpimarratu du Alexandre Lopez Borrullek.

Gainera, pandemian, zientzialarien azken hilabeteetako agerpena oso positiboa izan da, eta haietako asko lehen aldiz dibulgatzera animatu dira. Beste alde batetik, herritar askok lehen aldiz entzun dituzte zientzialariak. «Kalitatezko informazio jario hori funtsezkoa da, eta bultzada hori aprobe-txatu eta hari eusten saiatu behar da», bukatu du Salvador Macip i Maresmak.